

Spårbarhetsredovisning

(Del av uppgift 1 – Regeringsbeslut 10, planeringsanvisningar 2005-10-20,
Fö2005/2483/MIL)

INNEHÅLL

1. Spårbarhetsredovisning	2
1.1 Uppgiften	2
1.2 Sammanfattning	2
1.3 Redovisning enligt tidigare modell.....	2
1.4 Förslag på ny modell för redovisning av spårbarhet.....	3

1. Spårbarhetsredovisning

1.1 Uppgiften

Ur regeringsbeslut 10, 2005-10-20, Fö2005/2483/MIL, Planeringsanvisningar för Försvarens budgetunderlag för 2007, del av uppgift 1:

” ...

Underlaget skall struktureras så att det med tydlig spårbarhet kan följas från planeringsförutsättningar och utgångsvärden på den strategiska och operativa nivån till utformning av funktioner, insats- och resursförband, beredskapsättning, personal- och materieförsörjning, forsknings- och teknikutveckling, grundorganisationens utformning samt övnings- och utbildningsverksamhet. Spårbarheten mellan den operativa förmågan till internationell krishantering och materieförsörjningen skall särskilt redovisas. Vidare skall framgå vilken metod som nyttjats i arbetet.

... ”

1.2 Sammanfattning

Försvarens makt har ålagts att redovisa spårbarhet mellan bland annat operativ förmåga och förband. Arbetet för att redovisa spårbarhet har skett i två delar. Den första delen av arbetet innebär en redovisning av spårbarhet enligt tidigare använd modell. Den andra delen av arbetet har fokuserat på att hitta en utvecklad modell för spårbarhetsredovisning i syfte att förtydliga och förenkla spårbarheten på ett sätt som bland annat underlättar jämförelser mellan olika försvarsmaktsstrukturer och i olika tidsperspektiv. Det bör dock betonas att det innehåll som tagits fram i form av begrepp, uppgifter, förmågor och förband endast skall ses som exempel.

Försvarens makt har för avsikt att fortsätta arbetet med utveckling av den nya modellen för redovisning av spårbarhet i samtliga tidsperspektiv för att internt kunna övergå till det nya arbetssättet så snart som möjligt. Under förutsättning att Försvarens departementet bedömer att de grundläggande principerna för den nya modellen täcker behoven av spårbarhetsredovisning, framförallt avseende nuvarande punkter ”Krav på funktioner” och ”Förband (i olika tidsperspektiv)”, är Försvarens makts syn att framtida spårbarhetsredovisning bör bygga på den nya modellen.

1.3 Redovisning enligt tidigare modell

I regleringsbrevet för år 2006 framgår att Försvarens makt inom ramen för sin huvuduppgift, förmågan att kunna föra väpnad strid, skall uppnå den förmåga och genomföra de insatser som krävs. De krav som inom detta ställs avseende krav på operativa förmågor utgör grunden för Försvarens makts sammansättning.

Samband mellan kraven på operativ förmåga, krav på operativa delförmågor och därmed funktioner och insatsförband utgör grund för planeringen och framgång av spårbarhetsöversikten som redovisas i underbilaga 2.1 (hemlig).

./2.1 (H)

Tabell 1. Format på spårbarhetsöversikt.

Förmågor	Krav på funktioner	Förband 2009	Förband 2016
--	--	--	--

I spårbarhetsöversikten redovisas i tabellform behov av insatsförband för att tillgodose kravet på operativ förmåga per funktion. Tabellen visar hur antalet förband kopplas mot de operativa behoven. Vad som anges i militärstrategiska planeringsförutsättningar samt de händelser som beskrivs i aktuella strategiska typsituationer, tillsammans med de krav som beskrivits för EU snabbinsatsförmåga, leder till ett behov av förmågor. Dessa förmågor och delförmågor är sorterade i kolumnen "Förmågor" vilka utgör grunden för de krav på funktioner som återfinns i kolumnen "Krav på funktioner".

Utifrån respektive krav på funktion återfinns de förband som skall kunna uppfylla dessa krav. Förbanden är sorterade i kolumnerna "Förband 2009" och "Förband 2016". Förbanden redovisas under den funktion där de främst bedöms bidra till önskade förmågor.

1.4 Förslag på ny modell för redovisning av spårbarhet

Försvarsmakten har i sitt arbete identifierat ett behov av att ytterligare tydliggöra kopplingen mellan uppgifter, förmågor och resurser i form av förband och system. Parallellt med detta finns ett behov av att, i olika tidsperspektiv och med olika innehåll, på ett likartat sätt kunna beskriva och jämföra olika försvarsmaktsstrukturer. Med utgångspunkt från detta har ett förslag på modell för spårbarhetsredovisning arbetats fram. Den fortsatta texten i denna bilaga syftar till att beskriva modellen och det arbete som hittills genomförts.

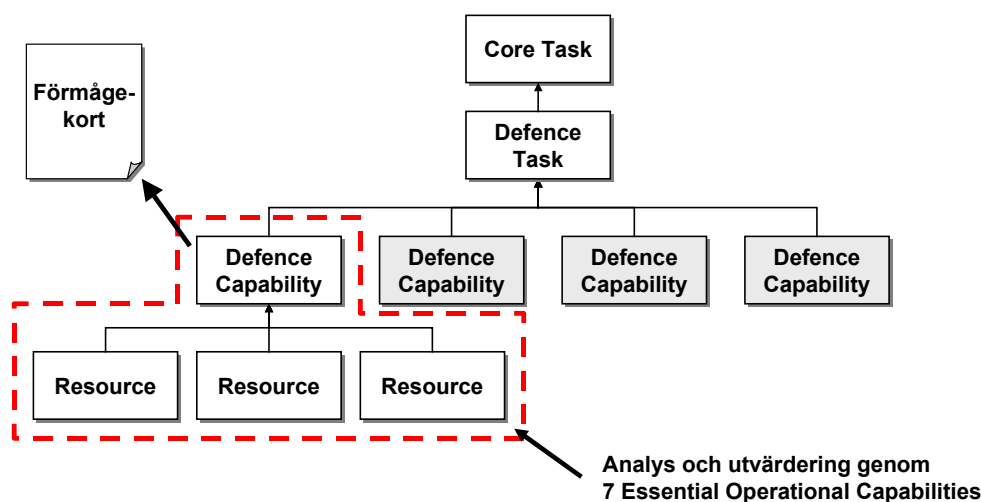
Styrande för arbetet har varit att hitta en modell som kan omhänderta olika intressenters gemensamma krav och där modellen sedan, av olika intressenter och verksamheter, kan kompletteras utifrån de egna behoven. Exempel på verksamheter är avvägningsarbeten, värdering av insatsorganisationen, långsiktig utveckling och utgångspunkt för målsättningsarbete.

1.4.1 Modell för spårbarhetsredovisning

Utgångspunkt för valet av modell för spårbarhetsredovisning har varit den spårbarhetsmodell som används i Nederländerna. Modellen bygger på ett synsätt som i hög grad bedöms utgå från en generisk syn och beskrivning vilken kompletteras med exempelvis ambitionsnivåer och aktuellt operativt koncept.

Modellens utgångspunkt är att identifiera vilka huvudsakliga uppgifter, *Core Task* (CT), landets försvarsmakt har. Dessa kräver ett antal mer detaljerade uppgifter,

Defence Task (DT), som i sin tur kan lösas genom en eller flera förmågor, *Defence Capability* (DC). Förmågorna kan uppfyllas av ett eller flera förband (eller system), dvs olika resurser. I planeringsfasen värderas mot ett antal kriterier, *Essential Operational Capabilities* (EOC), om och i vilken omfattning aktuella förband (eller system) finns tillgängliga. Varje förmåga kan redovisas med ett ”förmågekort”. Där framgår bland annat kopplingen till uppgifter och valt operativt koncept samt värderingen mot de beskrivna kriterierna.

1.4.2 Tillämpning av spårbarhetsmodell

Förtydligande avseende begrepp

För det fortsatta arbetet har de nederländska begreppen översatts till svenska. *Core Task* (CT) till **Deluppgift**¹ (DU), *Defence Task* (DT) till **Försvarsuppgift** (FU), *Defence Capability* (DC) till **Insatsförmåga** (IF) och *Essential Operational Capabilities* (EOC) till **Grundläggande förmågor**. Valet av översättningar är gjort för att i första hand inte sammanblandas med befintlig begreppsapparat. Valet har dock gjorts av en begränsad arbetsgrupp varför förändringar troligen kommer att behöva genomföras.

Deluppgift

Deluppgifterna är en nedbrytning av Försvarsmaktens huvuduppgift väpnad strid. Deluppgifterna måste vara liktydiga med eller enkelt översättbara till Försvarsdepartementets krav på operativa förmågor (eller motsvarande styrningar) och kan således inte tas fram utan denna styrning. Den idag gjorda nedbrytningen av Försvarsmaktens huvuduppgift till deluppgifter överensstämmer inte i antal men väl med innehållet i Försvarsdepartementets krav på operativa förmågor. Vissa krav

¹ Valet att inte översätta *Core Task* till **Huvuduppgift** grundas i att Försvarsmakten för närvarande har en huvuduppgift – förmågan till väpnad strid, medan de *Core Task* som identifierats i Nederländerna är på en mer detaljerad nivå.

på operativ förmåga innehåller både nationella och internationella perspektiv. Detta försvårar en tydlig spårbarhet då insatsförmågorna som skall tillgodose kravet på operativ förmåga inte alltid är relevanta i båda dessa perspektiv. Detta har medfört att antalet operativa förmågor och deluppgifter skiljer sig åt.

Försvarsuppgift

Försvarsuppgifterna är generiska. De behövs i varierande grad för att lösa Deluppgifterna. Delvis kan de härledas till styrningar direkt från Regeringen, delvis är de, ur givna styrningar, Försvarsmaktens tolkning om vilka uppgifter som bör finnas för att kunna lösa Deluppgifterna.

Insatsförmåga

Insatsförmågorna är generiska och behövs i varierande grad för att lösa en eller flera Försvarsuppgifter. Utgångspunkten för insatsförmågorna har varit underlag från Försvarsmaktens doktriner, underlag från EU samt i förekommande fall styrningar från Regeringen. Insatsförmågor kan identifieras och beskrivas utan direkt koppling till givna uppgifter (skapa en "förmågebank att plocka ur") men valet av vilka insatsförmågor som är relevanta kan bara göras mot givna styrningar, beslutade uppgifter och inom ett valt operativt koncept och scenario.

Insatsförmågorna är specifika för ett begränsat antal förband, de relateras till en eller flera försvarsuppgifter och utgörs av resurser (förband med personal och materiel) som tränats för att lösa en eller flera försvarsuppgifter under givna förhållanden. Hur resurserna används för att bidra till insatsförmågorna och för att lösa angivna försvarsuppgifter styrs av doktriner, valt operativt koncept och aktuella scenarier. En ambitionsändring i valet av och krav på uppfyllnad av insatsförmågor påverkar därmed Försvarsmaktens förband och system liksom förändringar i förband och system påverkar möjligheten att inneha vissa insatsförmågor och därmed möjligheter att lösa givna försvarsuppgifter.

Grundläggande förmågor

Som komplement till insatsförmågorna finns Grundläggande förmågor. Dessa är generella och krävs i varierande grad hos samtliga förband och inom samtliga insatsförmågor och kan då användas som grund för värdering av insatsförmågorna och möjligheten att uppfylla dem. De grundläggande förmågorna finns definierade i de svenska doktrinerna och har även kallats basfunktioner.² En värdering av samtliga insatsförmågor mot grundläggande förmågor kan sägas bidra till att ge en "funktionsriktad" uppskattning och beskrivning av tillståndet hos insatsorganisationen.

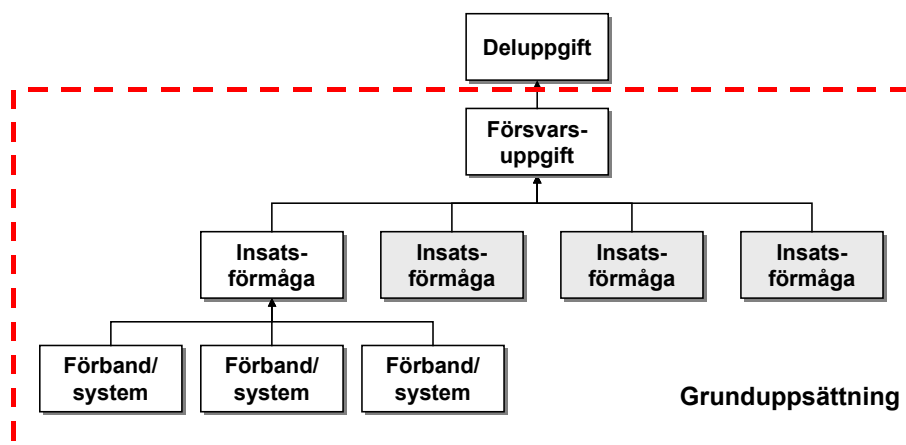
---

² De grundläggande förmågorna är Ledning, Verkan, Skydd, Uthållighet, Und/Info samt Rörlighet.

1.4.3 Tillämpning

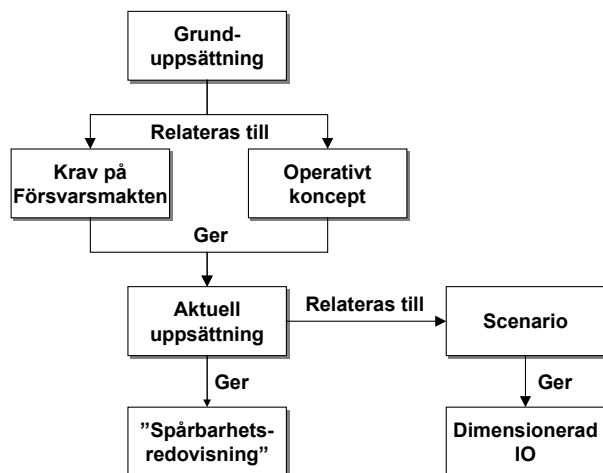
Tillämpningen av vald spårbarhetsmodell görs i syfte att tydliggöra spårbarheten från av Forsvarsdepartementet ställda krav på operativa förmågor till behov av resurser för att uppfylla dessa krav. Genom att använda spårbarhetsmodellen som grund skapas också möjligheter att jämföra olika försvarsmaktsstrukturer med olika tidsperspektiv och innehåll.

Inledningsvis är det möjligt att skapa en grunduppsättning av försvarsuppgifter och insatsförmågor samt möjliga resurser. Då deluppgifterna är liktydiga med eller enkelt översättbara till Forsvarsdepartementets krav kan dessa inte ingå i grunduppsättningen. Grunduppsättningen kan skapas med stöd från krav som ställs på Försvarsmakten, exempelvis i form av regleringsbrev och planeringsanvisningar eller andra typer av styrdokument, men den kan också (delvis) skapas genom att Försvarsmakten själv tolkar exempelvis kravbilder, omvärldsutveckling eller andra nationers förmågor.

Utifrån detta kan grunduppsättningen liknas vid en verktygslåda med möjligheter som kan finnas över tiden. Med en väl utformad grunduppsättning försvarsuppgifter och insatsförmågor finns även möjlighet att skapa ett bestående underlag som med jämna mellanrum kan ses över till innehåll men inte alltid kräver omfattande omarbetning.

Genom att relatera grunduppsättningen till de faktiska krav som ställs vid en specifik tidpunkt, exempelvis avseende specifika krav på försvarsuppgifter eller övergripande ambitionsnivåer, och ett operativt koncept som beskriver hur Försvarsmaktens resurser i ett övergripande perspektiv skall användas begränsas möjligheterna att utnyttja verktygslådan. Grunduppsättningen omvandlas därmed till en aktuell uppsättning försvarsuppgifter och insatsförmågor med relaterade resurser. Denna aktuella uppsättning blir ett första steg i redovisningen av spårbarhet. För en fullständig spårbarhet, som även innefattar en dimensionering av insatsorganisationen, krävs även att den aktuella uppsättningen försvarsuppgifter och insatsförmågor med därtill kopplade resurser relateras till ett scenario med detaljerade uppgifter och ambitioner.

Som nämnts kan en insatsförmåga beskrivas med ett förmågekort. Det exakta innehållet (detalj och omfattning) i förmågekortet varierar beroende på när i spårbarhetskedjan, beskriven i figuren ovan, kortet produceras. En värdering av de olika insatsförmågorna mot de grundläggande förmågorna bör vid behov kunna genomföras både med och utan dimensionerad insatsorganisation.

Innehållet som för närvarande finns angivet är

- Namn och beskrivning
- Relation till operativt koncept
- Relation till Försvarsuppgift
- Bidragande resurser
- Kända förändringar och åtaganden
- Värdering mot ett antal kriterier

1.4.4 *Genomfört arbete*

Det arbete som genomförts fram till och med januari 2006 har förutom att beskriva spårbarhetsmodellen fokuserats på att pröva den, framförallt genom att skapa ett utkast av ovan nämnda grunduppsättning.

Rådande tidsförhållanden har inte medgett en fullständig grunduppsättning och de förslag till formulering som finns avseende deluppgifter, försvarsuppgifter samt insatsförmågor bör ses över. Därefter måste komplettering ske avseende insatsförmågornas relation till tänkbara resurser.

1.4.5 *Exempel på spårbarhetsredovisning*

Generiskt exempel

För att tydliggöra användandet av ovanstående modell kan följande generiska exempel användas (se även tabell nedan).

Anta att Försvarsmakten skall inneha Försvarsuppgift A, FU A. Denna försvarsuppgift kräver att Försvarsmakten har Insatsförmåga c, h och k – dvs IF c, IF h och IF k. För IF c är de dimensionerande resurserna R 1 och R 12. I ett första läge – när en grunduppsättning skapades – fanns även möjligheten R 17 som dimensionerande resurs, men valt koncept innebar att denna resurs istället finns kvar endast som övrig stödjande resurs tillsammans med R 28. För exempelvis IF k skulle kunna konstateras att det inom de närmaste åren finns vissa svårigheter avseende möjligheten att inneha förmågan då värderingen mot de grundläggande förmågorna visar brister som inom en av de grundläggande förmågorna först om ett antal år kommer att vara omhändertagna. Genom att relatera försvarsuppgiften och insatsförmågorna med resurser inom ett antal valda scenarier skulle även kunna konstateras att det krävs exempelvis 1 enhet R 1 och 2 enheter R 12 för att inneha IF c.

Vid ett avvägningsarbete föreslås att resursen R 1 skall reduceras vad avser antal och ambitionsnivå. Genom ovanstående redovisning kan då konstateras att en reduktion av R1 därmed skulle reducera möjligheten att inneha insatsförmågorna IF c, IF h och IF k då dessa ”byggs upp” av bland annat resursen R 1. Detta i sin tur innebär troligen att försvarsuppgiften FU A inte kan lösas som det var tänkt då den kräver nämnda insatsförmågor. Ett resultat av detta kan vara antingen att inte reducera resursen R 1 alternativt att medvetet välja en ambitionssänkning avseende insatsförmågorna och försvarsuppgiften (samt eventuella andra insatsförmågor och försvarsuppgifter som resursen bidrar till).

Försvarsuppgift	Insatsförmåga	Dimensionerande resurs år X	Övrig stödjande resurs år X
FU A	IF c	R 1 R 12	R 17 R 28
	IF h	R 1 R 28 R 30	R 17 R 18 R 22
	IF k	R 3 R 8 R 10 R 12	R 1 R 17 R 22

I exemplet ovan relateras inte till deluppgifter men principen är densamma och deluppgifterna infogas i resonemanget som ytterligare en nivå.

Exempel på deluppgifter mm

I följande tabeller redovisas exempel på deluppgifter, försvarsuppgifter och insatsförmågor samt i förekommande fall de referenser som funnits för att ta fram dem.

Nr	Försvarsuppgift	FM beskrivning (generisk beskrivning)	Regeringens krav
DU 3	Stödja samhället vid svåra påfrestningar i fred.	Bidra till samhällets samlade förmåga att hantera svåra påfrestningar i fred.	Försvarsmakten skall kunna bidra till samhällets samlade förmåga att hantera svåra påfrestningar i fred. Härvid skall en förmåga finnas att tidigt upptäcka NBC-händelser i närområdet. (Krav på delförmåga I:3)

Nr	Uppgift	FM beskrivning (generisk beskrivning)	Regeringens krav
FU 4	Övervaka luftrum	Åtgärder för att systematiskt övervaka angivet luftrum i syfte att samla in information som kan delges andra enheter, upptäcka kränkningar och hantera incidenter. I yttersta fall kan detta innebära våldsanvändning mot misstänkta enheter.	Försvarsmakten skall kunna upptäcka kränkningar i luftrum och av sjöterritorium. Detta skall ske i samverkan med andra myndigheter. Även internationella samarbeten kan fortsätta att utvecklas. Flyg- och fartygsrörelser skall kunna följas i syfte att upptäcka säkerhetshot eller brott mot nationell eller internationell rätt. Vidare skall FM kunna anpassa beredskapen i tid och rum samt efter indikation kunna avvisa kränkningar och hantera incidenter. (Krav på delförmåga I:2)
FU 18	Förebyggande av konflikter (EU operation)	Åtgärder som syftar till att förhindra konfliktspridning, bland annat genom förebyggande insatser med trupp, avvärjning av parter samt upprättande av embargo.	

Nr	Uppgift	FM beskrivning (generisk beskrivning)	Koppling RC 05
IF 17	Förmåga till nära flygunderstöd	Förmågan att från luften påverka fientliga mål på mark- och havsytan i nära anslutning till egna och samverkande styrkor.	E501
IF 52	Förmåga att skydda sjötrafikleder (SLOC)	Förmåga att skydda sjötrafikleder mot förekommande hot i syfte att säkerställa fri rörlighet, möjliggöra för egna och samverkande styrkor att verka i området samt upprätta och upprätthålla restriktionszoner.	P700 E700
IF 76	Förmåga att övervaka angivet område	Förmåga att övervaka angivet område i syfte att övervaka överenskommelser och restriktionsområden samt upptäcka säkerhetshotande verksamhet.	

Med ett exempel motsvarande ovan generiska exempel skulle en redovisning kunna se ut på följande sätt (se nästa sida) där "x" innebär att det finns uppgifter som inte redovisas och där "-" innebär att uppgifter saknas. Exemplet redovisar endast ett tidsperspektiv men principen gäller även för redovisning av flera olika perspektiv. De resurser som avses är förband ur insatsorganisationen. I de fall det gäller samtliga förband inom en produktgrupp förenklas det med att ange produktgruppen följt av "samtliga".

Försvarsuppgift	Insatsförmåga	Dimensionerande resurs år X	Övrig stödjande resurs år X	Andra bidragande resurser år X
<p>FU 4 Övervaka luftrum Åtgärder för att systematiskt övervaka angivet luftrum i syfte att samla in information som kan delges andra enheter, upptäcka kränkningar och hantera incidenter. I yttersta fall kan detta innebära våldsanvändning mot misstänkta enheter.</p>	<p>IF 2 Förmåga att leda gemensamma operationer Förmåga att planera, leda och utvärdera gemensamma operationer som sker på land, till sjöss, i luften och i informationsarenan.</p>	<p>HKV med OPE och TK Op ledn- och sbbat Op uhledningsstab</p>	<p>HKV Stabsförband Op LedTekbat FMTM Tplednstab</p>	<p>Civil infrastruktur</p>
	<p>IF 14 Förmåga till luftmålsbekämpning Förmåga att i luften påverka motståndaren över tiden.</p>	<p>x</p>	<p>x</p>	<p>x</p>
	<p>IF 45 Förmåga att skydda objekt och infrastruktur mot angrepp från luften Förmåga att skydda objekt och infrastruktur mot angrepp från luften.</p>	<p>Lvbat 97/70 Lvbat 90/70 Stridsflygdiv Radarflyggrupp Strilbat HKV med OPE och TK</p>	<p>Mekbat 122/90 Mekbat 90 Mekbat 90 I Mekbat Patgb Stödfartyg Kvdiv Mröjdiv Amfbat Sjöinfobat Orion Sisflygdiv S102B Flygbasbataljon Marin basbat Uhbat</p>	<p>-</p>
	<p>IF 54 Förmåga att indikera NBC-händelser Förmåga att i ett angivet område över tiden kunna indikera, analysera och rapportera genomförda och potentiella NBC-händelser, inklusive ROTA</p>	<p>NBC-komp</p>	<p>Arméförband – samtliga Marinförband – samtliga Flygvapenförband – samtliga Ledn- och undförband – samtliga Logistikförband – samtliga utom NBC-komp Nationella skyddsstyrkor – samtliga</p>	<p>Räddningstjänsten Smittskyddsinstitutet FOI SSI</p>

Med ett dataverktyg som grund kan hanteringen av information underlättas och möjliggöra att endast efterfrågad information presenteras. Andra exempel på tillämpning är sökning av specifika insatsförmågor för att se vilka resurser som berörs eller sökning av specifik resurs för att se vilka insatsförmågor, försvarsuppgifter och deluppgifter som berörs av en förändring av resurser.

1.4.6   *Slutsatser*

Det är av genomfört arbete möjligt att konstatera att vald spårbarhetsmodell

- uppfyller behovet av att tydligt och spårbart kunna beskriva vad Försvarsmakten skall kunna och hur dessa krav kan uppfyllas
- uppfyller behovet av en tydlig koppling mellan krav, förmågor och enskilda resurser,
- möjliggör ett gemensamt beskrivningssätt och därmed möjlighet till jämförelser mellan försvarsmaktsstrukturer med olika innehåll och i olika tidsperspektiv samt
- kan ligga till grund för olika delprocessers behov av gemensamt underlag som utifrån specifika behov sedan kan kompletteras.

Kvaliteten i underlaget kommer att bero på hur väl definitioner och beskrivningar görs samt hur väl operativa koncept och scenarier beskrivs och används, bland annat för prövning av insatsförmågor i syfte att identifiera resursernas typ och antal. Att använda scenarier och bedömningar kan medföra risker för varierande kvalitet på erhållet underlag. Dessa risker finns dock alltid när scenarier och bedömningar görs, oavsett vilken modell som ligger till grund.

För att i framtiden redovisa spårbarhet enligt denna nya modell och med ett från idag utvecklat arbetssätt krävs

- en kvalitetssäkring av framtagna grunduppsättning genom att se över och komplettera formulering av och innehåll i försvarsuppgifter, insatsförmågor samt deras koppling till tänkbara resurser,
- identifierade (och tolkade) gällande krav samt identifierade och vid behov utvecklade gällande operativa koncept och relevanta scenarier samt
- arbete för att relatera grunduppsättning till krav, operativa koncept och scenarier för att erhålla aktuellt underlag avseende spårbarhet.